

Datum van inontvangstneming : 10/01/2018

Zaak C-659/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

24 november 2017

Verwijzende rechter:

Corte suprema di cassazione (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

4 juli 2017

Verzoekende partij:

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

Verwerende partij:

Azienda Napoletana Mobilità SpA

DE CORTE SUPREMA DI CASSAZIONE

(hoogste rechtelijke instantie, Italië)

AFDELING ARBEIDSRECHT

[*omissis*]

heeft het navolgende

TUSSENVONNIS

gewezen in het beroep [*omissis*] door:

INPS - Istituto nazionale della previdenza sociale

[*omissis*]

[*omissis*]

verzoekende partij -

[*omissis*]

tegen

Azienda Napoletana Mobilità s.p.a.

[*omissis*] **[Or.2]** [*omissis*]

- *verwerende partij* -

ingesteld tegen arrest 6288/2010 van de CORTE D'APPELLO di NAPOLI (rechterlijke instantie in tweede aanleg, Napels, Italië), ter griffie neergelegd op 24/11/2010 [*omissis*]

[Or.3]

Feiten [*omissis*]

De vennootschap Azienda Napoletana Mobilità SpA (hierna: „ANM”), die tussen 1997 en 2001 meerdere personeelsleden op basis van opleidings- en arbeidsovereenkomsten heeft aangeworven, heeft de arbeidsrechter van de Tribunale di Napoli (rechter in eerste aanleg Napels, Italië) aangezocht en het volgende aangevoerd: Op 11 mei 1999 heeft de Europese Commissie de aan bedrijven toegekende verlagingen van de sociale bijdragen voor aanwervingen op basis van opleidings- en arbeidsovereenkomsten onrechtmatig verklaard voor zover niet aan specifieke voorwaarden werd voldaan. Daarop heeft het INPS in verband met ten onrechte toegekende verlagingen enorme bedragen teruggevorderd, doch de vóór 7 januari 2000 verschuldigde bijdragen waren inmiddels verjaard. ANM SpA heeft verzocht dat zou worden vastgesteld dat zij niet verplicht was tot terugbetaling van sociale bijdragen en, subsidiair, dat zij de wettelijk verschuldigde kosten niet hoefde te betalen.

Deze vordering is toegewezen. Het INPS heeft die beslissing aangevochten bij de Corte d'appello di Napoli, die het hoger beroep bij beslissing van 24 november 2010 heeft verworpen.

In cassatie voert het INPS twee middelen aan.

ANM heft een verweerschrift ingediend. [*omissis*]

Motivering van de beslissing

Ter motivering van de verwerping van het hoger beroep van het INPS heeft de Corte d'appello di Napoli uiteengezet dat het beroep is gebaseerd op [beschikking nr. 2000/128/EG] van de Europese Commissie van 11 mei 1999 betreffende de steun verleend door Italië voor maatregelen ten behoeve van de werkgelegenheid, doch dat deze beschikking **[Or.4]** buiten beschouwing moet worden gelaten aangezien zij niet toepasselijk is op de onderhavige zaak. Hierin zijn immers steunmaatregelen aan de orde die niet tot doel hebben het handelsverkeer tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschap ongunstig te beïnvloeden en de

mededinging niet kunnen vervalsen, omdat zij betrekking hebben op de exploitatie van plaatselijk openbaar vervoer in een context die niet aan mededinging onderhevig is.

Met het eerste middel, schending en onjuiste toepassing van artikel 267 VWEU (oud artikel 234 VEG) [omissis], voert het INPS aan dat de Corte d'appello di Napoli, om vast te stellen dat de beschikking van de Europese Commissie van 11 mei 1999 niet op ANM van toepassing is, artikel 107 VWEU (destijds *ratione temporis* artikel 87 VEG) en bovengenoemde beschikking heeft uitgelegd, terwijl de zaak had moeten verwezen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie, het enige orgaan dat bevoegd is om communautaire handelingen uit te leggen.

Met het tweede middel, schending en onjuiste toepassing van de artikelen 73, 87 en 88 EG, stelt het INPS dat, anders dan de Corte d'appello di Napoli heeft geoordeeld, de beschikking van de Europese Commissie ook op ANM van toepassing is.

De verwijzende rechter heeft zich reeds eerder gebogen over verschillende aspecten van de toepasselijkheid van de beschikking van de Europese Commissie van 11 mei 1999 in het kader van de terugvordering van verlagingen van sociale bijdragen voor aanwervingen op basis opleidings- en arbeidsovereenkomsten die [omissis] staatssteun vormen.

[Or.5]

Zo heeft hij geoordeeld (Cass. sez. lav. nr. 6756 van 4 mei 2012) dat de nationale bepalingen betreffende de gevolgen van tijdsverloop voor rechtsbetrekkingen (zowel wat verjaring als wat verval van de termijn betreft) wegens strijd met het beginsel van doeltreffendheid van gemeenschapsrecht buiten beschouwing moet worden gelaten indien zij in de weg staat aan terugvordering van staatssteun die bij definitief geworden beschikking van de Europese Commissie onverenigbaar is verklaard.

Wat betreft de vermeldingen die moeten worden opgenomen in de aanslag tot terugvordering van verlagingen van sociale bijdragen met betrekking tot opleidings- en arbeidsovereenkomsten – die de Europese Commissie bij beschikking van 11 mei 1999 als met de gemeenschappelijke markt onverenigbare staatssteun heeft aangemerkt – volstaat het dat „terugvordering verlagingen sociale bijdragen C.F.L.” (contratti di formazione e lavoro, opleidings- en arbeidsovereenkomsten) en „EU 11/5/1999” alsook het betrokken jaar worden vermeld (in die zin Cass. sez. lav. nr. 6672 van 3 mei 2010).

Daarnaast heeft de verwijzende rechter geoordeeld (Cass. sez. lav. nr. 6671 van 3 mei 2012) dat voor de terugvordering van verlaging van de sociale bijdragen die met de gemeenschappelijke markt onverenigbare staatssteun vormt (in casu, de verlagingen van de sociale bijdragen voor aanwervingen op basis van opleidings- en arbeidsovereenkomsten, die bij beschikking van de Europese Commissie van 11 mei 1999 onrechtmatig zijn verklaard), de gewone tienjarige verjaringstermijn

van artikel 2946 cod. civ. (codice civile, burgerlijk wetboek) geldt, die ingaat op de datum waarop de terugvorderingsbeschikking van de Europese Commissie aan het Italiaanse Republiek is betekend. Overeenkomstig de artikelen 14 en 15 van verordening (EG) nr. 659/1999, zoals uitgelegd in de communautaire rechtspraak, worden terugvorderingsprocedures immers beheerst door het nationale **[Or.6]** recht, met inachtneming van de verhouding tussen de communautaire en de nationale regelgeving en het beginsel van daadwerkelijke tenuitvoerlegging (artikel 14), terwijl de tienjarige termijn voor de „verjaring” van artikel 15 betrekking heeft op de uitoefening van de bevoegdheden van de Commissie om steun terug te vorderen. Wat de onderhavige zaak bijzonder maakt is dat de beschikking van de Europese Commissie van 11 mei 1999 volgens de Corte d’appello di Napoli in casu niet van toepassing kan worden geacht omdat in deze zaak de economische steunmaatregelen – in de vorm van verlaging van de sociale bijdragen voor aanwervingen op basis van opleidings- en arbeidsovereenkomsten – niet tot doel hebben het handelsverkeer tussen de lidstaten van de Europese Unie ongunstig te beïnvloeden en de mededinging niet kunnen vervalsen, aangezien zij betrekking hebben op de exploitatie van plaatselijk openbaar erfoer in een context die niet aan mededinging onderhevig is.

Ter staving van deze oplossing haalt de Corte d’appello di Napoli punt 66 van de beschikking aan, waarin de Europese Commissie preciseert dat „[...] *deze steun de mededinging [vervalst] en [...] het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig [beïnvloedt], voorzover de begunstigde ondernemingen een deel van hun productie uitvoeren naar andere lidstaten; zelfs indien de ondernemingen niet uitvoeren, wordt de nationale productie toch begunstigd doordat de steun het voor in andere lidstaten gevestigde ondernemingen moeilijker maakt hun producten naar de Italiaanse markt uit te voeren.*”

Daarnaast is volgens de Corte d’appello di Napoli een verdere bevestiging te vinden in de fundamentele tekst die de Commissie reeds in 1995 heeft aangenomen, met de titel „Richtsnoeren betreffende werkgelegenheidssteun”, waarvan punt 7 preciseert: „*Steunmaatregelen vallen slechts onder [Or.7] artikel 92, lid 1, VEG voor zover zij het handelsverkeer tussen de lidstaten nadelig beïnvloeden. Werkgelegenheidssteun ter bevordering van activiteiten die geen aanleiding geven tot handelsverkeer tussen de lidstaten (bijvoorbeeld lokale diensten, bepaalde plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven) vallen niet onder het verbod van artikel 92, lid 1.*”

In de bestreden beslissing wordt voorts gepreciseerd dat ANM is opgericht met het doel, de openbarevervoersdiensten te beheren op het grondgebied van de entiteit die haar eigenaar is (de gemeente Napels), en in de behoeften van de bevolking van Napels voorziet in een context die niet aan mededinging onderhevig is, zodat er geen sprake is van een regionale, nationale of zelfs communautaire markt in de sector plaatselijk openbaar vervoer.

Het INPS bestrijdt het standpunt van de Corte d’appello di Napoli dat de beschikking van de Europese Commissie van 11 mei 1999 buiten toepassing moet

worden gelaten, en voert aan dat volgens deze beschikking de in de nationale wet voorziene en geregelde voordelen op het gebied van sociale bijdragen voor ondernemingen die na de datum van de inwerkingtreding van wet nr. 407 van 1990 opleidings- en arbeidsovereenkomsten hebben gesloten, onder de categorie staatssteun vallen, zodat de betrokken beschikking volgens haar ook van toepassing is op exploitanten van plaatselijk openbaar vervoer, zoals in casu ANM, die in het tijdvak tussen mei 1997 en mei 2001 van de verlaging van de sociale bijdragen hebben geprofiteerd bij het sluiten van opleidings- en arbeidsovereenkomsten.

Verweerster concludeert dat, gezien de beslissende aard van de kwestie, het Hof van Justitie overeenkomstig artikel 267 VWEU dient te worden verzocht om een prejudiciële beslissing over de vraag [omissis] of beschikking nr. 2000/128/EG van de Europese Commissie van 11 mei 1999 ook [van toepassing is] op exploitanten van plaatselijk openbaar vervoer die – in wezen in een context die niet aan mededinging onderhevig is gezien de exclusiviteit van de verleende dienst – als werkgever vanaf de inwerkingtreding van wet nr. 407 van 1990, in casu in het tijdvak [tussen mei] 1997 en mei 2001, van verlaging van sociale bijdragen hebben geprofiteerd bij het sluiten van opleidings- en arbeidsovereenkomsten.

De behandeling van de zaak wordt geschorst.

Dictum

De Corte suprema di cassazione, gelet op [omissis] [artikel] 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing over de vraag betreffende de uitlegging van beschikking nr. 2000/128/EG van de Europese Commissie van 11 mei 1999, zoals hierboven gespecificeerd, en gelast schorsing van de behandeling [omissis]

[omissis] Rome, [omissis] 4 juli 2017

[omissis]